

Соснюк Олег Петрович
кандидат психологічних наук, доцент,
доцент кафедри соціальної психології
Київського національного університету імені Тараса Шевченка,
м. Київ

Остапенко Ірина Віталіївна
кандидат психологічних наук, старший науковий співробітник
лабораторії психології політичної поведінки молоді
Інституту соціальної та політичної психології НАПН України
м. Київ

ДІАГНОСТИКА ОРГАНІЗАЦІЙНИХ УПРАВЛІНСЬКИХ ПАТОЛОГІЙ ПСИХОСЕМАНТИЧНИМИ МЕТОДАМИ

Діагностика організаційних патологій є одним з пріоритетних завдань сучасної практики консультування в сфері управління, вирішення якого дозволить на якісно іншому рівні здійснювати психологічний супровід

Термін організаційна патологія був введений J. Staniszki (1972). У подальшому його концептуальною розробкою активно займався А. Пригожин (2003), який визначає організаційну патологію як дисфункцію організації, що призводить до стійкого порушення її нормального функціонування і заважає досягненню поставлених цілей [2]. Ним було виокремлено 2 типи організаційних управлінських патологій: 1) патології побудови організації (панування структури над функцією, бюрократія, безсуб'єктність, стагнація, некерованість, конфлікт, кліка, несумісність функцій); 2) патології управлінських рішень (маятникові рішення, дублювання організаційного порядку, ігнорування організаційного порядку, розрив між рішенням та виконанням, демотивуючий стиль керівництва, інверсія). Для кожного різновиду організаційних управлінських було наведено узагальнений опис типових ситуацій. Прогресивність концепції не призвела до використання ефективних методів для діагностики організаційних патологій. В практиці

управлінського консультування переважно використовуються бланкові методики, в основу яких покладено метод експертних оцінок. Їх використання передбачає попереднє ознайомлення обстежуваних з концепцією, що призводить до формування тенденційних поглядів або до актуалізації психологічних захистів управлінців.

Альтернативою існуючим підходам може стати використання психосемантичних методів, насамперед рангових та оцінних репертуарних решіток. Нами розроблено кілька варіантів діагностики організаційних управлінських патологій психосемантичними методами. Перший передбачає використання в репертуарних решітках в якості конструктів набір ситуацій, які репрезентують організаційні патології, а в якості елементів - структурні підрозділи організацій або їх керівників [1]. Другий варіант передбачає використання в репертуарних решітках в якості конструктів набір ситуацій, які репрезентують організаційні патології в різних підсистемах корпоративної взаємодії, а в якості елементів – перелік суб`єктів взаємодії в цих підсистемах [3]. Досвід використання даних методів дозволив накопичити банк ситуацій, що репрезентують організаційні управлінські патології. Перспективи подальших досліджень полягають у розробці стандартизованої методики діагностики організаційних управлінських патологій, придатної для використання в сфері бізнес-консультування.

Список використаних джерел

1. Остапенко І. В. Соціально-психологічні особливості формування рефлексивної компетентності топ-менеджерів : дис. ... канд. психол. наук : 19.00.05 «Соціальна психологія; психологія соціальної роботи» / Остапенко Ірина Віталіївна. – Київ, 2014. – 223 с.
2. Пригожин А. И. Методы развития организаций / А. И. Пригожин – М.:МЦФЭР, 2003. – 863 с.
3. Соснюк О. П. Психологічний аналіз типових проблемних ситуацій у системі професійної взаємодії управлінців / О. П. Соснюк, І. В. Остапенко // Український психологічний журнал. – 2017. – №3 (5). – С. 165-181.